

Eduskunnan hallintovaliokunnalle
hav@eduskunta.fi

Suomen Asianajajaliiton kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 39/2021 vp eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suomen Asianajajaliittoa (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) kirjallisen asiantuntijalausannon hallituksen esityksestä 39/2021 vp eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perustuslaissa turvatus liikkumisvapauden väliaikaisesta rajoittamisesta väestön suojaamiseksi covid-19-epidemian leviämistä sekä velvollisuudesta käyttää sisätiloissa suun ja nenän peittävää kasvomaskia tai hengityssuojainta niillä alueilla, joille on säädetty liikkumis- ja oleskelurajoituksia, sekä liikennevälineissä, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä. Esitys on annettu perustuslain 23 §:n mukaisena tilapäisenä poikkeuksena perusoikeuksiin poikkeusoloissa.

Asianajajaliitto kannattaa esitystä muuntautumiskykyisen ja vaaralliseksi tartuntataudiksi luokitellun koronaviruksen ja sen muunnosten leviämisen estämiseksi, terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi ja erityisesti riskiryhmiin kuuluvien suojelemiseksi. Asianajajaliitto huomauttaa, että esitystä on valmisteltu poikkeuksellisen laaja-alaisesti eri ministeriöiden yhteistyönä ja valmisteluissa on tukeuduttu terveydenhuollon, erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, asiantuntijuuteen.

Oikeusturva on taattava myös poikkeusoloissa

Asianajajaliitto huomauttaa, että vallitsevista olosuhteista huolimatta on taattava perustuslain 21 §:n tarkoittama oikeusturva eli jokaisen oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeusturva taataan luomalla edellytykset oikeudellisten asioiden hoitamiseksi myös liikkumarajoitusten vallitessa.

Käytännössä oikeudellisia asioita hoitavilla oikeuden ammattilaisilla, kuten asianajajilla, tulee olla mahdollisuus edistää näiden asioiden hoitamista paitsi tuomioistuimissa ja viranomaisissa myös vaihtoehtoisissa ja ei-viranomaisvetoisissa prosesseissa, kuten välimiesmenettelyissä, sekä erilaisissa sovintomenettelyissä niin riita- kuin rikosasioissa jotta asioiden käsittelyaika ei kohtuuttomasti venyisi koronavirustilanteen jo aiheuttamat viivästyksset huomioiden. Oikeudellisten asioiden edistämiseksi tarvitaan osapuolten välisiä oikeudellisia neuvotteluja ja valitettavasti näiden osalta etäkokous ei aina ole mahdollinen kuten vapautensa menettäneiden tai erityistä tukea tarvitsevien kanssa asioitaessa taikka oikeudellisen asian laajuuden,

vaikeuden tai oikeudellisten muotoedellytysten (esimerkiksi testamentti) näin vaa-
tiessa.

Muutosehdotus hallituksen esitykseen perusteluineen

Asianajajaliitto esittää, että oikeudenhoito olisi turvattu laajemminkin kuin nyt liik-
kumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta esitettyyn lain 3 §:n 2
momentin 3 kohtaan kirjattu poikkeus liikkumisrajoituksiin ”henkilökohtaista läsnä-
oloa edellyttävän viranomaisasioinnin toteuttamiseksi”. Asianajajaliitto esittää,
että mainittua lainkohtaa täsmennettäisiin seuraavasti:

3 § Poikkeukset liikkumisrajoitukseen

--

3) terveydenhuollon tai sosiaalihuollon palvelujen käyttämisen
vuoksi, oikeudellisten asioiden hoitamiseksi taikka henkilökohtaista
läsnäoloa edellyttävän viranomaisasioinnin toteuttamiseksi;

sekä pykäläkohtaisia perusteluja täsmennettäisiin vastaavasti:

Ehdotetun 3 kohdan mukaan terveydenhuolto- tai sosiaalihuoltopal-
veluja voisi käyttää siitä huolimatta, että alueelle kohdistuisi liikkumis-
ja oleskelurajoituksia. Sosiaalihuoltopalveluilla tarkoitettaisiin tässä
myös uskonnollisten yhteisöjen diakoniatyöpalveluja sekä niihin rinnas-
tettavaa sosiaalista palvelu- ja auttamistyötä. Diakoniatyöllä on ollut
epidemian alusta asti tärkeä merkitys julkisia sosiaalihuoltopalveluja
täydentävänä toimintana ja väestön henkisen kriisinkestävyyden vah-
vistajana. Lisäksi oikeudellisten asioiden hoitaminen, kuten oikeuden-
käynteihin ja muihin oikeudellisiin prosesseihin (esimerkiksi välimies-
menettelyihin ja sovintomenettelyihin) sekä oikeudellisiin neuvottelui-
hin osallistuminen olisivat mahdollisia. Poikkeuksen piirissä olisivat ta-
paamiset asianajan, lakimiehen ja oikeudenkäyntiavustajan kanssa.
Myös läsnäoloa edellyttävän viranomaisasioinnin toteuttamisen
vuoksi olisi mahdollista liikkua, jos se on välttämätöntä. ~~Tällaisesta
voidaan esimerkkinä mainita osallistuminen oikeudenkäyntiin.~~

Helsingissä maaliskuun 30. päivänä 2021

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Hanna Räihä-Mäntyharju
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

Laatija: Pääsihteeri Niko Jakobsson, Suomen Asianajajaliitto